

Ako čovjek imā svoje uvjerenje, rēd je da zā nj i trpī.

547.

Zavisna rečenica kojom se izriče pogodba ili uvjet potreban da se izvrši radnja glavne rečenice zove se **pogodbena rečenica**.

Službu veznika u pogodbenim rečenicama vrše veznici *ako, da, prilozi kad, li, ukoliko* i skupovi *samo ako, samo da, samo kad*.

Ako mladići hoće da se hrane na društveni račun, neka paze šta rade.

Ako se u slatkome grožđanom soku obustavi vrenje, onda taj dobro spremljeni slatki mošt može služiti cijele godine kao izvrsno i zdravo piće.

Svima bi nam bolje bilo da sam ja učiteljica.

Kad bi drveće hodalo, šume bi se razilazile na sve strane.

Radovat će se šaran propadneš li s njime.

Udarimo li opnu bubnja, on će zatitrati.

Opasno je samo ako zalutamo.

Samo da nisi odbornik, ja bih ti već pokazao krizu.

Razlikuju se tri vrste pogodbenih rečenica.

Ljubav, ako je obostrana i stvarna, odolijeva vremenu i čovjeku. Teško juniorima ako nema seniora. Pljuje li čovjek na zemlju, pljuje na sebe sama. Ukoliko vam prodamo zemlju, morate poštivati vodu.

548.

Za sve te rečenice vrijedi sadržaj izrečen ovom pogodbenom rečenicom: *Ako*

se ostvari pogodba izrečena zavisnom rečenicom, ostvarit će se i sadržaj glavne rečenice. Takva je pogodba – stvarna, a rečenica – **stvarna ili realna pogodbena**.

U stvarnim pogodbenim rečenicama veznici su *ako, li, ukoliko*, a u objema surečenicama je koje glagolsko vrijeme – prošlo, sadašnje ili buduće.

549. *Kad bi na lanjskoj krčevini posadili krumpir, bila bi ga puna vreća. Ako biste mi to učinili, bio bih vam uvelike zahvalan. Ako bi te zamolio novaca, daj mu. Ako ne bih stigao do mraka, otići ćete bez mene.*

U tim zavisnim surečenicama, koje su uvijek u **kondicionalu** i počinju veznikom **ako** ili **kad**, izriče se pogodba samo kao mogućnost, izriče se nesigurnost da će se izvršiti radnja zavisne surečenice a s time i sumnja u vršenje radnje u glavnoj surečenici.

Ako bi bila moguća pogodba, bilo bi moguće i ostvarenje sadržaja glavne rečenice. Takve se rečenice zovu **moguće ili potencijalne pogodbene rečenice**.

550. *Da imam novaca, kupio bih novi auto.*

Da sam htjela, lako bih se bila udala.

Rado bih pošla s tobom u kino da ne pada kiša.

U navedenim zavisnim rečenicama izriče se neostvariva ili neostvorena pogodba, pa je jasno da se neće ostvariti ni sadržaj glavne rečenice. *Da je moguća pogodba, bilo bi moguće i ostvarenje sadržaja glavne rečenice.* Takve rečenice koje najčešće imaju u zavisnoj surečenici **da** i sadašnje ili prošlo vrijeme, a u glavnoj kondicional – sadašnji ili prošli, zovu se **nestvarne ili irealne pogodbene rečenice**.

Rečenice s veznikom **kad** i kondicionalom u objema surečenicama mogu biti i potencijalne i irealne. Ne razlikuju se ni po kakvom vanjskom jezičnom obilježju, nego samo po smislu, po sadržaju.

Iz rečenice »*Kad bi trgovac svagda dobivao, ne bi se zvao trgovac nego dobivalac*«, jasno je da trgovac svagda ne dobiva, tj. da se sadržaj zavisne rečenice ne ostvaruje.

Iz rečenice pak »*Kad biste mi to učinili, bio bih vam uvelike zahvalan*« možemo zaključiti da se pretpostavljena usluga može učiniti, da je pogodba izrečena zavisnom rečenicom moguća, iako nesigurna.

Rečenica »*Kad bi drveće hodalo, šume bi se razilazile na sve strane*« u objektivnom, nefikcijskom (znanstvenom) tekstu bila bi – irealna, a u fikcijskom, pjesničkom tekstu (u mašti je sve moguće) – potencijalna.